

עין משפט
נר מצוה

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

מסורת הש"ס

(א) ומיין או שנת סג: וסס
(ב) נפקין: (ג) ממונת סג: (ד) סג,
(ה) ולפני ל: (ו) סג: (ז) וסס וי,
(ח) ממונת סג: (ט) [ממנו וי,
(י) ודגריס: (יא) סג: (יב) ממנו
(יג) סג: (יד) ריב: (טו):

הגהות הב"ח

(א) וכל וראו מין דגן וכו'
וממנו למחרת כדכתיב וכל
ממנו שלש
(ב) רש"י ד"ה וראו מין
(ג) רוב ד"ה מ"ה וכו' כמו
כל מיקרי: ויב' כלומר
שמשכיל וי"ב קשה מהמחל
לעיל וכו': (ד) באר' והסס
לא מ"ה כמחשבו מ"מ
מאי ממנו: (ה) ר"ה
מ"ה מ"ה כדכתיב וכו' מ"ה
דאם המ"ה וכו' ר"ה דוד
ממנו שלש פירותי מ"ה
כל הילת:

הגהות הגר"א

[א] ג' (ב) מיקריין
מחלה: (ג) [א] סג
לפ"ה כ"ח מ"ה מיקריין
מ"ה מחלה: מ"ה:

מוסף תוספות

א בחי' וי"ה וי"ה וי"ה וכו'
מנחות לא נבשרו ולכן
השוקן הפרוריס לחם
ב' בחי' וי"ה וי"ה וי"ה וכו'
ולפי ר"ה וי"ה שמחלקין
בין מברשל לאישי
מכוסל וי"ה וי"ה וי"ה וכו'
בשול כדפרישית:

לעני רש"י

שלייק' וי"ה וי"ה וי"ה וכו'
הבשיל המבשיל בחור' פיר'
וכי פירור' לחם וכו':

מוסף רש"י

היה עומד ומקריב מנחות
בירושלים. ענין שלש הקריב
הוא כי ענין מנחה ממי
או מקריב מנחה מהשם
ענין מנחה מהשם מנחות
ע"ה: וכל ענין מנחות
כל המנחה אשית מנחה
השומר שפתיים טהים, ולפי
מנחה הכהן המזבח וכו' וכל
הוא סימניו אפי' ענין וכו'.
לקט מברו' ביה: אשיתין
אפי' כן כח' וכו' וכל
אשיתין ל' האכל וכו' וכל
למחר דלמנחות קאי, דקמי
וחל' חתן הוא, וכל המנחה
למנחה וכו' (פ"ה וכו'). הא
במאי עסקין: דקמי לקט
מנחה בשערין: שקין
הפירורין כמד וכל ענין
מנחה וכו' כח' וכו'.
ואי בשערין: ענין דהו'
המניח לחם, שאכלו מיביע
ליה: דמין דמי שאכלן
השומר דהכרה פירורין
ולא חסירה לחם של פירור
וכו' (פ"ה וכו'). הא במאי עסקין:
דילג' נסיון: בא מלחה
גדול: ענין הוא ענין
הכבד שכלו ממנו וכו' פשוט
וכי כדכתיב הלך פירורין
שלקט: ממנו חסות ענין
מנחה ענין: אל המנחה
שפירור' ולא נסיון דגן
השומר: אפי' ל' דענין ענין
הוא פירור' נמי דקמי ל'
לחם כהן כח' וכו', אפי'
שכל מנחה גדול: ו' אל
לחם ענין ענין ענין ענין
המנחה וכו'. דאריא עליה
תוריתא רבנא: אפי' כח'
מחלה לחם, ולא שיהו שרי
כל ק' שאפי' נחלה לחם לחם
אל וכו' (פ"ה וכו').

ולא (א) מין דגן. שכן דגן יש חילוק שאם עשאו פת הכל מודים שצריך לחמיו ג' נכרות: או. אף אם מין דגן הוא אלא שלא עשאו פת בשמים אלו נחלקו ר"ג ויחכמים: כמאן אוקימנא. להאריא דלעיל דקמי ולכסוף כדכתיב לחם אחת מעין שלש: כ"ג אימא סיפא דרישא. דהאיא ממני' דממני גבי הטוסס את המטה דהאיא רישא ידיה וקמי סיפא אפי' הפרוסות קיימות כו': השפא. אפילו דלישא אמר ר"ג כממני' כממני' או מין דגן ולא עשאו פת מנכך אמרו ג' נכרות: אין הפרוסות קיימות. שנחמלתי פת ממש היה: מיביעא. וכשנמנח מי גרע מדישא: אלא לאו רבנן פיה. דלמני גבי דיישא כדכתיב לחם והאי נמי משנמנח לאו פת הוא והו' כדדישא: אלא לאו רבנן רישא. הוא חנין קדוה: דקלא. בני כפר: דמפשי ביה קמחא. שמרניו בו קמח: דמחוא. בני כרך: חנילא. ענין שלייק' ק' שמרניו מנחן האלפס לחם: מנא אמניא לה. דלפרורין כוית מנכרין המוציא: היה. ישרלסו עומד: ומקריב מנחות. ומתנה לכן להקריב: אומר כרו' שפתינו. אם לא הביא מנחות זה ימים רבים: נעלן לאלן. הכהן: ופני עלה. כלומר ומנן על המנחות מנחה מנחה ומנחה מנחה הקריבות כשן שפתינו. וכולן וסופין: כלומר נוען קודם קמיה ועשה אותן פתימן כמיס כדכתיב פתוח אתה פתים וי"ה וכו'. אלמא פתימן כמיס מנכך עליה המוציא: פורין. למנחות האפירות על המנחה ועל המנחה קודם קמיה עד שמתימן לסתמן: כפי נמי. דפליג אהא דקמי מנחה המוציא: והפניא וקט מנחן. פתימן המנחות: פוס כו'. ומדקאמר יולא בו די מונחו כפסא משום אכילת מנחה דמנח עשה היא דכתיב' צברך חללה מנח וחסס לחם צעין דכתיב צה לחם עוין' אלמא לחם הוא ומנכך המוציא והא ממתימן על כרחך רבי ישמעאל היא דהא קמי לקט מנחן כוית אלא וקט פתימן פתימן מנחה קאי: כשערין. כשחור וגבול יחד והוא שפליג לן אפי' ענין וכו'. שאל ישהה משתחילי לאכלו שערין כוית עד שגמר אכילת השיעור וימר מכדי אכילת חלי ככר של שמה ביניו דהו' חליו ארבעה ביניו שזהו לירוף שיעור אכילה וחס עשה יומר אין האכילה מלטרפת והוא ליה כחולל חלי זית היום וחלי זית למחר ואין בו חיוב כרת אם חמץ הוא: ואי כשערין והוא שפליג לן שון יחד מיביע ליה: ככ' ושאלא ערסן היא וקדקאמרת. והא דקמי דחשיב למיביע לחם כדכתיב מלח גדול ושאר מן הלחם שלא נפרס כולו אבל אם נפרס כולו ולא חשיב פתימן הפתוחין ממית ולא מברכין המוציא ואין יולא כהן ידי מנחה מנחה כפסא:

היה עומד ומקריב מנחות בירושלים. ענין שלש הקריב הוא כי ענין מנחה ממי או מקריב מנחה מהשם ענין מנחה מהשם מנחות ע"ה: וכל ענין מנחות כל המנחה אשית מנחה השומר שפתיים טהים, ולפי מנחה הכהן המזבח וכו' וכל הוא סימניו אפי' ענין וכו'. לקט מברו' ביה: אשיתין אפי' כן כח' וכו' וכל אשיתין ל' האכל וכו' וכל למחר דלמנחות קאי, דקמי וחל' חתן הוא, וכל המנחה למנחה וכו' (פ"ה וכו'). הא במאי עסקין: דקמי לקט מנחה בשערין: שקין הפירורין כמד וכל ענין מנחה וכו' כח' וכו'. ואי בשערין: ענין דהו' המניח לחם, שאכלו מיביע ליה: דמין דמי שאכלן השומר דהכרה פירורין ולא חסירה לחם של פירור וכו' (פ"ה וכו'). הא במאי עסקין: דילג' נסיון: בא מלחה גדול: ענין הוא ענין הכבד שכלו ממנו וכו' פשוט וכי כדכתיב הלך פירורין שלקט: ממנו חסות ענין מנחה ענין: אל המנחה שפירור' ולא נסיון דגן השומר: אפי' ל' דענין ענין הוא פירור' נמי דקמי ל' לחם כהן כח' וכו', אפי' שכל מנחה גדול: ו' אל לחם ענין ענין ענין ענין המנחה וכו'. דאריא עליה תוריתא רבנא: אפי' כח' מחלה לחם, ולא שיהו שרי כל ק' שאפי' נחלה לחם לחם אל וכו' (פ"ה וכו').

ורישא דנפסא. תואר מלאית הלחם: כובא דארעא. עושה מקום חלל כריה ונחן כזכור מים וקמח כמו שעושי' באלפס: גביל מרסא. נותנים קמח ומים בכלי ונחשין בקב ושופכים על הכירה כשהיא נבסק: נפסא דהנדקא. כלק שאופין כשפוד ומוסחים אותו תמיד בשמן או בני ביניו ושמן: לחם הפשוט לכוסה. אין אופין אותו כמנחה אלא כמנחה: כענין

חביצא דאית ביה פרוורין. פרש"י כמו שלייק' ק' (א) ו"ה והמניא לעיל כוונת שהפרוסות וכו' אין הפרוסות קיימות לא יברך עליהן המוציא אע"פ דלית ביה כוית וי"ל דרב יוסף מפסח ליה הפרוסות קיימות היינו כוית ואין הפרוסות קיימות בשלן כהן כוית וכן מפרש נמי בירושלמי ו"ה ואיך מדמה רב יוסף פירור מנחות לפירור חנילא' וי"ל כיון שצוננין בשמן כמנכשלו דמי ומיהו קשה דלקט מטולן כוית דקאי לחמשת המינין ולא אמנחות כמו שאפרש והסס (ו) נמי לא מיירי שנמנכשלו ומאי מדמה לחנילא שהוא מנובל לך כ"ל חנילא היינו פרוורין הנדבקים יחד על ידי מרק או על ידי מלח כמו חנילא דממני (א) שכן נדבקינן:

היה עומד ומקריב מנחות. פרש"י צעל הבית המתנדב מנחה ודומק גדול הוא דהיה עומד ומקריב משמע ככהן המקריב וכן ליטא נעלן לאלן משמע דלכאן קאי ונראה ככהן העומד להקריב ולא שנת כמשתמנו וכיד משמרות היו וכל שנת משמרה איה משמרת אלא ג' פעמים בשנה וכיון שיש להם זמן קבוע מברכין שהיינו ולא פכיש"י דמנחות דמיירי ככהן שלל הקריב מעולם: לקט מברו' ביה קמחא מברך כמ"מ מ"מ עיקר דמחוא דלא מפשי ביה קמחא מברך עליו שהכל נהיה בדברו מ"מ דרב ושמואל דאמרי תרייהו כל שיש בו מחמשת המינים מברכין עליו בורה מיני מנוונת א"ר יוסף (א) הא חביצא דאית ביה פרוורין כוית בתחלה מברך עליו המוציא לחם מן הארץ ולבסוף מברך עליו שלש ברכות דלית ביה פרוורין כוית בתחלה מברך עליו בורא מיני מנוונת מיני רב יוסף ג' אמינא לה (א) דתניא יהיה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה נמלן לאכלן מברך המוציא לחם מן הארץ ותני עלה יוכלן פותחין כוית א"ל אביי אלא מעתה לתנא דבי ר' דאמר פורין עד שמהוירן לסתן ה"ג דלא בעי ברוכי המוציא לחם מן הארץ וכי תימא ה"ג והתניא לקט מכולן כוית ואכלן אם חמץ הוא עגוש כרת והא מצוה הוא אדם ויצא בו ידי חובתו בפסח הכא במאי עסקין בשערין אי הכי אימא סיפא והוא שאכלן בכדי אכילת פרס ואי בשערין האי שאכלן שאכלו מיביעי ליה הכא במאי עסקין כבא מלחם גדול מאי הוה עלה אמר רב ששת יהא חביצא אף על גב דלית ביה פרוורין כוית מברך עליו המוציא לחם מן הארץ אמר רבא והוא דאריא עליה תוריתא דנחמא וטרוקנין חיובין בחלה ואו וכי אתא רבין א"ר יוחנן טרוקנין א"ר פטורין מן החלה מאי טרוקנין אמר אביי כובא דארעא ואמר אביי תוריתא פטורה מן החלה מאי טריתא איכא דאמרי גביל מרתח אויכא דאמרי ג' נחמא דהנדקא ואיכא דאמרי י' לחם העשוי לכותח תני רבי חייה לחם העשוי לכותח פטור מן החלה והא תניא חייב בחלה התם בדקתני טעמא ר' יהודה אומר מעשה מוכיחין עליה עשאו כעבין

ורישא דנפסא. תואר מלאית הלחם: כובא דארעא. עושה מקום חלל כריה ונחן כזכור מים וקמח כמו שעושי' באלפס: גביל מרסא. נותנים קמח ומים בכלי ונחשין בקב ושופכים על הכירה כשהיא נבסק: נפסא דהנדקא. כלק שאופין כשפוד ומוסחים אותו תמיד בשמן או בני ביניו ושמן: לחם הפשוט לכוסה. אין אופין אותו כמנחה אלא כמנחה: כענין

חביצא דאית ביה פרוורין. פרש"י כמו שלייק' ק' (א) ו"ה והמניא לעיל כוונת שהפרוסות וכו' אין הפרוסות קיימות לא יברך עליהן המוציא אע"פ דלית ביה כוית וי"ל דרב יוסף מפסח ליה הפרוסות קיימות היינו כוית ואין הפרוסות קיימות בשלן כהן כוית וכן מפרש נמי בירושלמי ו"ה ואיך מדמה רב יוסף פירור מנחות לפירור חנילא' וי"ל כיון שצוננין בשמן כמנכשלו דמי ומיהו קשה דלקט מטולן כוית דקאי לחמשת המינין ולא אמנחות כמו שאפרש והסס (ו) נמי לא מיירי שנמנכשלו ומאי מדמה לחנילא שהוא מנובל לך כ"ל חנילא היינו פרוורין הנדבקים יחד על ידי מרק או על ידי מלח כמו חנילא דממני (א) שכן נדבקינן:

היה עומד ומקריב מנחות. פרש"י צעל הבית המתנדב מנחה ודומק גדול הוא דהיה עומד ומקריב משמע ככהן המקריב וכן ליטא נעלן לאלן משמע דלכאן קאי ונראה ככהן העומד להקריב ולא שנת כמשתמנו וכיד משמרות היו וכל שנת משמרה איה משמרת אלא ג' פעמים בשנה וכיון שיש להם זמן קבוע מברכין שהיינו ולא פכיש"י דמנחות דמיירי ככהן שלל הקריב מעולם: לקט מברו' ביה קמחא מברך כמ"מ מ"מ עיקר דמחוא דלא מפשי ביה קמחא מברך עליו שהכל נהיה בדברו מ"מ דרב ושמואל דאמרי תרייהו כל שיש בו מחמשת המינים מברכין עליו בורה מיני מנוונת א"ר יוסף (א) הא חביצא דאית ביה פרוורין כוית בתחלה מברך עליו המוציא לחם מן הארץ ולבסוף מברך עליו שלש ברכות דלית ביה פרוורין כוית בתחלה מברך עליו בורא מיני מנוונת מיני רב יוסף ג' אמינא לה (א) דתניא יהיה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה נמלן לאכלן מברך המוציא לחם מן הארץ ותני עלה יוכלן פותחין כוית א"ל אביי אלא מעתה לתנא דבי ר' דאמר פורין עד שמהוירן לסתן ה"ג דלא בעי ברוכי המוציא לחם מן הארץ וכי תימא ה"ג והתניא לקט מכולן כוית ואכלן אם חמץ הוא עגוש כרת והא מצוה הוא אדם ויצא בו ידי חובתו בפסח הכא במאי עסקין בשערין אי הכי אימא סיפא והוא שאכלן בכדי אכילת פרס ואי בשערין האי שאכלן שאכלו מיביעי ליה הכא במאי עסקין כבא מלחם גדול מאי הוה עלה אמר רב ששת יהא חביצא אף על גב דלית ביה פרוורין כוית מברך עליו המוציא לחם מן הארץ אמר רבא והוא דאריא עליה תוריתא דנחמא וטרוקנין חיובין בחלה ואו וכי אתא רבין א"ר יוחנן טרוקנין א"ר פטורין מן החלה מאי טרוקנין אמר אביי כובא דארעא ואמר אביי תוריתא פטורה מן החלה מאי טריתא איכא דאמרי גביל מרתח אויכא דאמרי ג' נחמא דהנדקא ואיכא דאמרי י' לחם העשוי לכותח תני רבי חייה לחם העשוי לכותח פטור מן החלה והא תניא חייב בחלה התם בדקתני טעמא ר' יהודה אומר מעשה מוכיחין עליה עשאו כעבין

ורישא דנפסא. תואר מלאית הלחם: כובא דארעא. עושה מקום חלל כריה ונחן כזכור מים וקמח כמו שעושי' באלפס: גביל מרסא. נותנים קמח ומים בכלי ונחשין בקב ושופכים על הכירה כשהיא נבסק: נפסא דהנדקא. כלק שאופין כשפוד ומוסחים אותו תמיד בשמן או בני ביניו ושמן: לחם הפשוט לכוסה. אין אופין אותו כמנחה אלא כמנחה: כענין

חביצא דאית ביה פרוורין. פרש"י כמו שלייק' ק' (א) ו"ה והמניא לעיל כוונת שהפרוסות וכו' אין הפרוסות קיימות לא יברך עליהן המוציא אע"פ דלית ביה כוית וי"ל דרב יוסף מפסח ליה הפרוסות קיימות היינו כוית ואין הפרוסות קיימות בשלן כהן כוית וכן מפרש נמי בירושלמי ו"ה ואיך מדמה רב יוסף פירור מנחות לפירור חנילא' וי"ל כיון שצוננין בשמן כמנכשלו דמי ומיהו קשה דלקט מטולן כוית דקאי לחמשת המינין ולא אמנחות כמו שאפרש והסס (ו) נמי לא מיירי שנמנכשלו ומאי מדמה לחנילא שהוא מנובל לך כ"ל חנילא היינו פרוורין הנדבקים יחד על ידי מרק או על ידי מלח כמו חנילא דממני (א) שכן נדבקינן:

היה עומד ומקריב מנחות. פרש"י צעל הבית המתנדב מנחה ודומק גדול הוא דהיה עומד ומקריב משמע ככהן המקריב וכן ליטא נעלן לאלן משמע דלכאן קאי ונראה ככהן העומד להקריב ולא שנת כמשתמנו וכיד משמרות היו וכל שנת משמרה איה משמרת אלא ג' פעמים בשנה וכיון שיש להם זמן קבוע מברכין שהיינו ולא פכיש"י דמנחות דמיירי ככהן שלל הקריב מעולם: לקט מברו' ביה קמחא מברך כמ"מ מ"מ עיקר דמחוא דלא מפשי ביה קמחא מברך עליו שהכל נהיה בדברו מ"מ דרב ושמואל דאמרי תרייהו כל שיש בו מחמשת המינים מברכין עליו בורה מיני מנוונת א"ר יוסף (א) הא חביצא דאית ביה פרוורין כוית בתחלה מברך עליו המוציא לחם מן הארץ ולבסוף מברך עליו שלש ברכות דלית ביה פרוורין כוית בתחלה מברך עליו בורא מיני מנוונת מיני רב יוסף ג' אמינא לה (א) דתניא יהיה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה נמלן לאכלן מברך המוציא לחם מן הארץ ותני עלה יוכלן פותחין כוית א"ל אביי אלא מעתה לתנא דבי ר' דאמר פורין עד שמהוירן לסתן ה"ג דלא בעי ברוכי המוציא לחם מן הארץ וכי תימא ה"ג והתניא לקט מכולן כוית ואכלן אם חמץ הוא עגוש כרת והא מצוה הוא אדם ויצא בו ידי חובתו בפסח הכא במאי עסקין בשערין אי הכי אימא סיפא והוא שאכלן בכדי אכילת פרס ואי בשערין האי שאכלן שאכלו מיביעי ליה הכא במאי עסקין כבא מלחם גדול מאי הוה עלה אמר רב ששת יהא חביצא אף על גב דלית ביה פרוורין כוית מברך עליו המוציא לחם מן הארץ אמר רבא והוא דאריא עליה תוריתא דנחמא וטרוקנין חיובין בחלה ואו וכי אתא רבין א"ר יוחנן טרוקנין א"ר פטורין מן החלה מאי טרוקנין אמר אביי כובא דארעא ואמר אביי תוריתא פטורה מן החלה מאי טריתא איכא דאמרי גביל מרתח אויכא דאמרי ג' נחמא דהנדקא ואיכא דאמרי י' לחם העשוי לכותח תני רבי חייה לחם העשוי לכותח פטור מן החלה והא תניא חייב בחלה התם בדקתני טעמא ר' יהודה אומר מעשה מוכיחין עליה עשאו כעבין

ורישא דנפסא. תואר מלאית הלחם: כובא דארעא. עושה מקום חלל כריה ונחן כזכור מים וקמח כמו שעושי' באלפס: גביל מרסא. נותנים קמח ומים בכלי ונחשין בקב ושופכים על הכירה כשהיא נבסק: נפסא דהנדקא. כלק שאופין כשפוד ומוסחים אותו תמיד בשמן או בני ביניו ושמן: לחם הפשוט לכוסה. אין אופין אותו כמנחה אלא כמנחה: כענין

חביצא דאית ביה פרוורין. פרש"י כמו שלייק' ק' (א) ו"ה והמניא לעיל כוונת שהפרוסות וכו' אין הפרוסות קיימות לא יברך עליהן המוציא אע"פ דלית ביה כוית וי"ל דרב יוסף מפסח ליה הפרוסות קיימות היינו כוית ואין הפרוסות קיימות בשלן כהן כוית וכן מפרש נמי בירושלמי ו"ה ואיך מדמה רב יוסף פירור מנחות לפירור חנילא' וי"ל כיון שצוננין בשמן כמנכשלו דמי ומיהו קשה דלקט מטולן כוית דקאי לחמשת המינין ולא אמנחות כמו שאפרש והסס (ו) נמי לא מיירי שנמנכשלו ומאי מדמה לחנילא שהוא מנובל לך כ"ל חנילא היינו פרוורין הנדבקים יחד על ידי מרק או על ידי מלח כמו חנילא דממני (א) שכן נדבקינן:

היה עומד ומקריב מנחות. פרש"י צעל הבית המתנדב מנחה ודומק גדול הוא דהיה עומד ומקריב משמע ככהן המקריב וכן ליטא נעלן לאלן משמע דלכאן קאי ונראה ככהן העומד להקריב ולא שנת כמשתמנו וכיד משמרות היו וכל שנת משמרה איה משמרת אלא ג' פעמים בשנה וכיון שיש להם זמן קבוע מברכין שהיינו ולא פכיש"י דמנחות דמיירי ככהן שלל הקריב מעולם: לקט מברו' ביה קמחא מברך כמ"מ מ"מ עיקר דמחוא דלא מפשי ביה קמחא מברך עליו שהכל נהיה בדברו מ"מ דרב ושמואל דאמרי תרייהו כל שיש בו מחמשת המינים מברכין עליו בורה מיני מנוונת א"ר יוסף (א) הא חביצא דאית ביה פרוורין כוית בתחלה מברך עליו המוציא לחם מן הארץ ולבסוף מברך עליו שלש ברכות דלית ביה פרוורין כוית בתחלה מברך עליו בורא מיני מנוונת מיני רב יוסף ג' אמינא לה (א) דתניא יהיה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה נמלן לאכלן מברך המוציא לחם מן הארץ ותני עלה יוכלן פותחין כוית א"ל אביי אלא מעתה לתנא דבי ר' דאמר פורין עד שמהוירן לסתן ה"ג דלא בעי ברוכי המוציא לחם מן הארץ וכי תימא ה"ג והתניא לקט מכולן כוית ואכלן אם חמץ הוא עגוש כרת והא מצוה הוא אדם ויצא בו ידי חובתו בפסח הכא במאי עסקין בשערין אי הכי אימא סיפא והוא שאכלן בכדי אכילת פרס ואי בשערין האי שאכלן שאכלו מיביעי ליה הכא במאי עסקין כבא מלחם גדול מאי הוה עלה אמר רב ששת יהא חביצא אף על גב דלית ביה פרוורין כוית מברך עליו המוציא לחם מן הארץ אמר רבא והוא דאריא עליה תוריתא דנחמא וטרוקנין חיובין בחלה ואו וכי אתא רבין א"ר יוחנן טרוקנין א"ר פטורין מן החלה מאי טרוקנין אמר אביי כובא דארעא ואמר אביי תוריתא פטורה מן החלה מאי טריתא איכא דאמרי גביל מרתח אויכא דאמרי ג' נחמא דהנדקא ואיכא דאמרי י' לחם העשוי לכותח תני רבי חייה לחם העשוי לכותח פטור מן החלה והא תניא חייב בחלה התם בדקתני טעמא ר' יהודה אומר מעשה מוכיחין עליה עשאו כעבין

ורישא דנפסא. תואר מלאית הלחם: כובא דארעא. עושה מקום חלל כריה ונחן כזכור מים וקמח כמו שעושי' באלפס: גביל מרסא. נותנים קמח ומים בכלי ונחשין בקב ושופכים על הכירה כשהיא נבסק: נפסא דהנדקא. כלק שאופין כשפוד ומוסחים אותו תמיד בשמן או בני ביניו ושמן: לחם הפשוט לכוסה. אין אופין אותו כמנחה אלא כמנחה: כענין